

Proje Adı	3005- Afet Sonrası Kırsal Alanların Sürdürülebilirlik ve Memnuniyet Perspektifinden Değerlendirmesi: Elazığ İli Kırsal Yerleşmeler Örneği.
Destekleyen Kuruluş(lar)	TÜBİTAK
Proje Ekibi	Ayşe Çağlıyan (Yürütücü), Esen Durmuş (Araştırmacı) , Dündar Dağlı (Araştırmacı), Aşır Yüksel Kaya (Araştırmacı), Tuncay Yavuz Özdemirö(Araştırmacı), Muhammet Fırat (Araştırmacı), Mehmet Akif Ceylan (Danışman), Mehmet Köküm (Danışman), Dilan Kuruyer (Bursiyer), Melek Matiyar (Bursiyer), Mustafa Güney (Star Bursiyer).
Proje Özeti	Afetler toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan gelişmişlik düzeylerini kesintiye uğratan çok boyutlu olaylardır. Ülkemiz dünyanın en önemli deprem kuşaklarından ikisine karşılık gelen Kuzey Anadolu Fayı (KAF) ve Doğu Anadolu Fayı (DAF)’nın geçtiği kuşakta yer almaktadır. Her iki kuşak üzerinde tarihsel dönemlerden günümüze birçok yıkıcı depremlerin varlığı bilinmektedir. Son yıllarda bölgede yaşanan en yıkıcı deprem 2020 Sivrice (Çevrimtaş Köyü) M6,8 depremi olarak kayıtlara geçmiştir. Sivrice depremi hem şehir hem de kırsal alanda önemli yıkımlara neden olmuştur. Afet sonrası iyileştirme çalışmalarında en çok başvurulan yöntemlerden biri yerleşmelerin yer değiştirmesi ve yeni afet konutlarının yapılmasıdır. 24 Ocak 2020 Sivrice depreminden sonra Elazığ şehri ve kırsal kesimde konutlarda meydana gelen hasar sonucunda Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) tarafından hem şehir merkezinde hem de köylerde afet konutları inşa edildi. Konut tipleri açısından özellikli bir yere sahip olan kırsal konut tipolojisi artık doğal çevreyi yansıtmaktan uzak ama daha güvenli, tek tip tek katlı konutlara dönüşmüştür. Afet sonrası hızlı alınan kararlar doğrultusunda köylere yeni tip afet konutları inşa edilmiştir. Yerli ve yabancı literatür incelendiğinde benzer afetlerden sonra yapılan afet konutlarının kırsal alanda yaşayan nüfusun ihtiyaçlarını karşılamadığı, yaşam tarzlarıyla uyumsuz, ekonomik faaliyetlerin yürütülmesini zorlaştıran konutlar olduğu sonucuna varılmıştır. Bölgesel anlamda farklı doğal ve beşeri afetlerle karşılaşma oranı fazla olan ülkemizde aynı problemler devam edeceği düşünülmektedir. Bu perspektifte projede 24 Ocak 2020 Sivrice depreminden sonra Elazığ ilinde inşa edilen kırsal konutların fiziki, ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda depremezelerin kırsal konutlardan memnuniyet düzeyinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla “doğal afetler sonrası yaşam alanı değişen afetzedelerin yeni yaşam alanlarına yönelik memnuniyet düzeyleri ölçeği” geliştirilecektir. Geliştirilecek ölçeğin sonuçları bundan sonra yaşanacak benzer afetlerde paydaşımız olan kurum ve kuruluşlar ile paylaşılarak sürdürülebilir kırsal kalkınma hedeflerinin daha net belirlenmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Böylece afet öncesi hazırlık çalışmalarında kırsal alanlara yönelik plan ve programların kırsal yaşam tarzı ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılması kararına destek olacaktır. Kırsal memnuniyet düzeyi ölçüldükten sonra yapılacak olan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla sürdürülebilirlik doğrultusunda kırsal çevre, ekonomi ve toplum boyutlarıyla daha yaşanabilir bir kırsal ortam hazırlanmasına örnek teşkil edilecektir. Ayrıca, arazi çalışmaları öncesi örneklem yerleşmeler Landsat uydu görüntüleri, hava fotoğrafları ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) veri tabanı kullanılarak yeni yapılan konutlar sayısal hale getirilecektir. Arazi çalışmaları sırasında ise memnuniyeti etkileyen morfoloji, yükselti, eğim, ana yollara uzaklık, konut dokusu ile tipoloji ve eklentileri, dönüşüm biçimi ve geliştirilen ölçek sonucunda elde edilen anket sonuçları gibi bütün değişkenler bir coğrafi veri tabanında birleştirilecektir. Bu veri tabanı depremle birlikte ortaya çıkan değişim ve dönüşümün depremezelerin memnuniyet düzeyleri üzerindeki etkisinin belirlenmesinde kullanılacaktır.